РЕГЛАМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2026/2401 НА КОМИСИЯТА

от 29 октомври 2026 година

за определяне на списъка и описанието на променливите и техните технически спецификации, статистическите класификации, разбивките и целите за точност за тема „Структура на разходите за труд“ по силата на Регламент (ЕС) 2025/941 на Европейския парламент и на Съвета

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2025/941 на Европейския парламент и на Съвета от 7 май 2025 г. за статистиката на Европейския съюз за пазара на труда във връзка с предприятията, за отмяна на Регламент (ЕО) № 530/1999 на Съвета и на регламенти (ЕО) № 450/2003 и (ЕО) № 453/2008 на Европейския парламент и на Съвета ([1]), и по-специално член 4, параграф 7 от него,

като има предвид, че:

(1) Статистическите данни за териториалните единици и икономическите сектори следва да са съпоставими в международен план. Поради това държавите членки и институциите на Съюза следва да използват статистически класификации, които са съвместими с класификациите NUTS ([2]) и NACE ([3]).

(2) Мерките, предвидени в настоящия регламент, са в съответствие със становището на Комитета на Европейската статистическа система,

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Списък и описание на променливите и техните технически спецификации

1. Списъкът и описанието на променливите и техните технически спецификации, които се предават на Комисията (Евростат) за тема „Структура на разходите за труд“, както и статистическите класификации, които трябва да се използват, са посочени в приложение I.

2. Променливите, отнасящи се до чираците, се предават от държавите членки само ако те съставляват над 1 % от общия брой на наетите лица. Делът на чираците в общия брой на наетите лица се оценява въз основа на променливата B28 „Вид на трудовия договор“, отчитана чрез актуалните данни по тема „Структура на заплатите“ за всички местни единици, принадлежащи към предприятие с 10 или повече наети лица ([4]).

Член 2

Цели за точност

Целите за точност за статистическите изследвания са определени в приложение II.

([1]) ОВ L, 2025/941, 20.5.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/941/oj.

([2]) Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 г. за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS) (ОВ L 154, 21.6.2003 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1059/oj).

([3]) Регламент (ЕО) № 1893/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за установяване на статистическа класификация на икономическите дейности NACE Rev. 2 и за изменение на Регламент (ЕИО) № 3037/90 на Съвета, както и на някои ЕО регламенти относно специфичните статистически области (ОВ L 393, 30.12.2006 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1893/oj).

([4]) Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/1526 на Комисията от 29 юли 2025 г. за определяне на списъка и описанието на променливите и техните технически спецификации, на статистическите класификации и на целите за точност за тема „Структура на заплатите“ по силата на Регламент (ЕС) 2025/941 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L, 2025/1526, 30.7.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1526/oj).

Член 3

Формати за предаване на информацията

1. Държавите членки предават на Комисията (Евростат) набори от данни в електронен формат, съдържащи напълно проверени и редактирани данни, които отговарят на правилата за валидиране в съответствие със спецификацията на променливите, посочена в приложение I. Данните се предават като пълни набори от данни, които обхващат всички променливи, независимо от броя на ревизираните наблюдения и променливи.

2. Държавите членки предоставят на разположение на Комисията (Евростат) изискваните съгласно настоящия регламент данни, като използват определените от Комисията (Евростат) стандарти за обмен на статистически данни и единната входна точка за данните.

Член 4

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 29 октомври 2026 година.

За Комисията
Председател
Ursula VON DER LEYEN

ПРИЛОЖЕНИЕ I

1. СПИСЪК И ОПИСАНИЕ НА ПРОМЕНЛИВИТЕ

Предават се три набора от данни:

— Набор от данни A: с национални данни (един запис за всяка икономическа дейност на местната единица на ниво раздел и разделение от класификацията NACE). Предоставят се и следните агрегати от NACE: раздели от NACE B—T, B—T без P, B—O, B—F, G—O и P—T.

— Набор от данни B: с национални данни по клас по размер на предприятието (един запис за всяка икономическа дейност на местната единица на ниво раздел и разделение от класификацията NACE, за всеки от класовете по размер на предприятието, към което принадлежи местната единица).

— Набор от данни C: с регионални данни на ниво NUTS 1 (един запис за всяка икономическа дейност на местната единица на ниво раздел и разделение от класификацията NACE, за всеки от регионите).

Наборът от данни C не се изисква за държавите, за които NUTS 1 отговаря на националното ниво.

За променливите, изброени по-долу, трябва да се предоставят или само наборът от данни A, или и трите набора от данни. Задължителното предоставяне е указано с „M“ (*mandatory*), а незадължителното — с „O“ (*optional*).

Всички променливи включват чираците, както и платените стажанти.

„$M_{1\ \%}$“ указва променливите относно чираците, които трябва да се предоставят от държавите съгласно посоченото в член 1, параграф 2.

Подробна тема	Идентификатор на променливата	Наименование на променливата	Набор от данни A	Набори от данни B и C [1]
Наети лица	A1	Общ брой на наетите лица	M	M
	A11	Наети лица на пълно работно време	M	M
	A12	Наети лица на непълно работно време	M	M
	A121	Наети лица на непълно работно време, преобразувани в еквиваленти на пълно работно време	M	M
	A1A	Чираци	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
	A1A1	Чираци на непълно работно време, преобразувани в еквиваленти на пълно работно време	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
Отработени часове	B1	Общ годишен брой на действително отработените часове	M	M
	B11	Годишен брой на часовете, действително отработени от наетите лица на пълно работно време	M	M
	B12	Годишен брой на часовете, действително отработени от наетите лица на непълно работно време	M	M
	B1A	Годишен брой на часовете, действително отработени часове от чираците	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
Заплатени часове	C1	Общ годишен брой на заплатените часове	M	
	C11	Годишен брой на заплатените часове за наетите лица на пълно работно време	M	
	C12	Годишен брой на заплатените часове за наетите лица на непълно работно време	M	
	C1A	Годишен брой на заплатените часове за чираците	$M_{1\ \%}$	

Подробна тема	Идентификатор на променливата	Наименование на променливата	Набор от данни A	Набори от данни B и C ([1])
Разходи за труд	D1	Компенсация на наетите лица	M	M
	D11	Работна заплата	M	M
	D111	Пряко възнаграждение, премии и надбавки	M	M
	D1111	Пряко възнаграждение, премии и надбавки, които се изплащат през всеки период на плащане	M	
	D1112	Пряко възнаграждение, премии и надбавки, които не се изплащат през всеки период на плащане ([2])	M	
	D112	Плащания по спестовни схеми на наетите лица	M	M
	D113	Плащания за неотработени дни	M	M
	D114	Работна заплата в натура	M	M
	D1141	*Продукти на предприятието*	O	
	D1142	*Жилища за персонала* ([3])	O	
	D1143	*Служебни автомобили*	O	
	D1144	*Опции върху акции и схеми за покупка на акции*	O	
	D1145	*Друго*	O	
	D11A	Работна заплата на чираците	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
	D12	Осигурителни вноски за сметка на работодателите	M	M
	D121	Фактически осигурителни вноски за сметка на работодателите	M	M
	D1211	Законоустановени осигурителни вноски	M	
	D1212	Колективно договорени, договорни и доброволни осигурителни вноски, платими от работодателя	M	
	D122	Условни осигурителни вноски за сметка на работодателите	M	M
	D1221	*Гарантирано възнаграждение в случай на заболяване*	O	
	D1222	*Условни осигурителни вноски за сметка на работодателите, за пенсии и здравно осигуряване*	O	
	D1223	*Плащания на наети лица, напускащи предприятието*	O	
	D1224	*Други условни осигурителни вноски за сметка на работодателите*	O	
	D12A	Осигурителни вноски за сметка на работодателите, за чираци	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
	D2	Разходи за професионално обучение, платени от работодателя	M	M
	D3	Други разходи, платени от работодателя	M	M

Подробна тема	Идентификатор на променливата	Наименование на променливата	Набор от данни A	Набори от данни B и C ([1])
	D4	Данъци върху труда, заплащани от работодателя	M	M
	D5	Субсидии за труд, получени от работодателя	M	M
	D5A	Субсидии за труд, получени от работодателя във връзка с наемането на чираци	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
Местни единици	E1	Брой на местните единици в съвкупността	M	M
	E2	Брой на местните единици в окончателния набор от данни	M	M

([1]) Наборът от данни C се отнася само за държавите с региони по NUTS 1.
([2]) С изключение на плащанията по спестовни схеми на наетите лица.
([3]) С изключение на надбавките за преместване.

2. ТЕХНИЧЕСКИ СПЕЦИФИКАЦИИ

A. **Наети лица**

Наети лица са всички лица, независимо от тяхното гражданство, пребиваване или продължителност на заетостта в държава членка, които се намират в пряко трудово правоотношение с работодател, установено посредством официален договор или неофициално споразумение, и които получават възнаграждение, независимо от вида на извършваната работа, броя на отработените часове (на пълно или непълно работно време) или срока на договора или споразумението (срочен или безсрочен, включително сезонен). Възнаграждението на наетите лица може да бъде под формата на работна заплата и включва премии, заплащане за изработен елемент и за работа на смени, надбавки, хонорари, комисиони и възнаграждение в натура.

Това понятие за наети лица обхваща работниците, полагащи физически труд, работниците, полагащи умствен труд, и управленския персонал в частния и публичния сектор.

В списъка по-долу са дадени примери, илюстриращи *включените* категории наети лица:

— държавни служители ([1]) (включително от въоръжените сили ([2])),

— търговски представители, при условие че са на щатна длъжност и получават друга форма на възнаграждение в допълнение към комисиона,

— платени работещи собственици,

— чираци,

— платени стажанти (стажанти с договор за обучение на работното място, медицински сестри студенти, асистенти за научноизследователска или преподавателска дейност, лекари стажанти в болници и др.), поели официален ангажимент, по силата на който допринасят за производствения процес на единицата срещу възнаграждение,

— временно наети лица (например секретари), които са назначени, наети и получават възнаграждение от агенции по заетостта за работа на други места, често за ограничен период,

— сезонни работници и работници с непостоянна заетост, ако имат официален или неофициален договор с предприятието или местната единица и предварително определени работни часове,

([1]) Тази категория включва „длъжностни лица и други държавни служители, сроковете и условията за назначаване на които са установени в публичното право“ [ЕСС 2010, точка 11.13, буква б)].
([2]) „Членове на въоръжените сили са служители, които към текущия момент служат във въоръжените сили, включително спомагателните служби, независимо дали доброволно, или задължително, и които не са свободни да приемат работа за граждански цели и са обект на военна дисциплина. Включват се редовните военнослужещи в армията, военноморските сили, военновъздушните сили и други военни служби, както и наборниците, записани за военно обучение или друга служба за определен период“ (Международна стандартна класификация на професиите — ISCO-08).

— наети лица, за които са направени разходи за труд за положения труд през референтната година, но които временно не са на работа поради болест или нараняване, празник или отпуск, стачка или локаут, отпуск за образование или обучение, отпуск по майчинство или родителски ([3]) отпуск, намалена икономическа дейност, временно прекратяване на работа поради лошо време, механични повреди, липса на материали, гориво или електроенергия, или друго временно отсъствие със или без отпуск,

— лица, работещи в чужбина, ако продължават да получават възнаграждение от работодателя,

— надомни работници ([4]), включително работещи от дома и от разстояние, ако има изрично споразумение такива работници да получават възнаграждение, поне частично, въз основа на положения труд: тоест, количеството труд (в действително отработени часове), с което са допринесли за съответния производствен процес [ЕСС 2010, точка 11.13, буква ж)].

Следните категории следва да бъдат изключени:

— търговски представители и други лица, които получават възнаграждението си изцяло чрез хонорари или комисиони, не са на щатна длъжност или са самостоятелно заети,

— собственици, директори или управители, чието възнаграждение изцяло приема формата на дял от печалбите,

— семейни работници, които не са наети лица (по смисъла на определението по-горе) от предприятие или местна единица,

— лица, работещи за собствена сметка,

— надомни работници, на които се плаща изключително по тарифи за изработен елемент [ЕСС 2010, точка 4.07, буква д)], обвързани с *търговски* договор (за разлика от официален, неофициален или имплицитен *трудов* договор),

— неплатени доброволни работници (например работещи за институции с нестопанска цел, като благотворителни организации).

A1 *Общ брой на наетите лица*

Тази променлива обхваща наетите лица на пълно работно време (A11) и наетите лица на непълно работно време (A12), включително чираците, както и платените стажанти. Чираците се отчитат и при специалните променливи (A1A и A1A1) за съответните държави. Променливата A1 следва да е съгласувана с променливата D1 „Компенсация на наетите лица“. [ЕСС 2010, точки 11.12—11.14; Европейска бизнес статистика, променлива 220102 („Брой на наетите лица“)]

A11 *Наети лица на пълно работно време*

Наети лица на пълно работно време са лицата, чието редовно работно време е същото като колективно договореното или обичайно отработваното в разглежданото предприятие или разглежданата местна единица, дори ако договорът им е за по-малко от една година.

Броят на наетите лица, който трябва да се отчете, е средномесечният брой на наетите лица на пълно работно време, работещи в отчетната единица през референтната година.

([3]) Наетите лица в родителски отпуск следва да се включат, ако през референтната година има поне един час, за който работодателят е платил на наетото лице. Когато нает работник е заместван по време на родителски отпуск, записът следва да включва:
а) само едно нает работник в броя на наетите лица, за да се избегне двойното отчитане на заемащия длъжността и неговия заместник;
б) разходите за труд, които през референтния период работодателят е понесъл за заемащия длъжността и за неговия заместник;
в) отработените/ платените часове за заемащия длъжността и за неговия заместник.

([4]) Надомен работник е лице, което се съгласява да полага труд за дадено предприятие или да му достави определено количество стоки или услуги по силата на предварителна уговорка или договор с него, но чието работно място не е в това предприятие.

A12 *Наети лица на непълно работно време*

Наети лица на непълно работно време са лицата, чието редовно работно време е по-кратко от колективно договореното или обичайно отработваното в предприятието или местната единица, независимо дали дневно, седмично или месечно (половин ден, три четвърти работно време, четири пети работно време и т.н.). Броят на наетите лица, който трябва да се отчете, е средномесечният брой на наетите лица на непълно работно време, работещи в отчетната единица през референтната година.

A121 *Наети лица на непълно работно време, преобразувани в еквиваленти на пълно работно време*

Това преобразуване се извършва или пряко от предприятието или местната единица, които предоставят данните, или от агенцията/националния статистически институт, които събират данните на базата на нормалното работно време на работниците на пълно работно време в това предприятие/тази местна единица, като се използва методът, който считат за най-подходящ. Броят на наетите лица, който трябва да се отчете, е средномесечният брой на наетите лица на непълно работно време (преобразувани в еквиваленти на пълно работно време), работещи в отчетната единица през референтната година. [ESS 2010, точки 11.32—11.34]

A1A *Чираци*

Тук се включват всички наети лица на пълно работно време или непълно работно време, които все още не участват напълно в производствения процес и които работят или по договор за чиракуване, или в ситуация, при която професионалното обучение преобладава над производителността. Освен че работят срещу възнаграждение по трудов договор, чираците следва да участват и в програма за формално образование, която е по-кратка от шест години. Договорът за чиракуване следва да е с продължителност повече от шест месеца, да предвижда редуване на практическо обучение на работното място и теоретично образование в образователна институция и да води до получаване на официална квалификация (вж. схемата за вземане на решения във фигура 1).

Броят на чираците, който трябва да се отчете, е средномесечният брой на чираците, работещи в отчетната единица през референтната година.

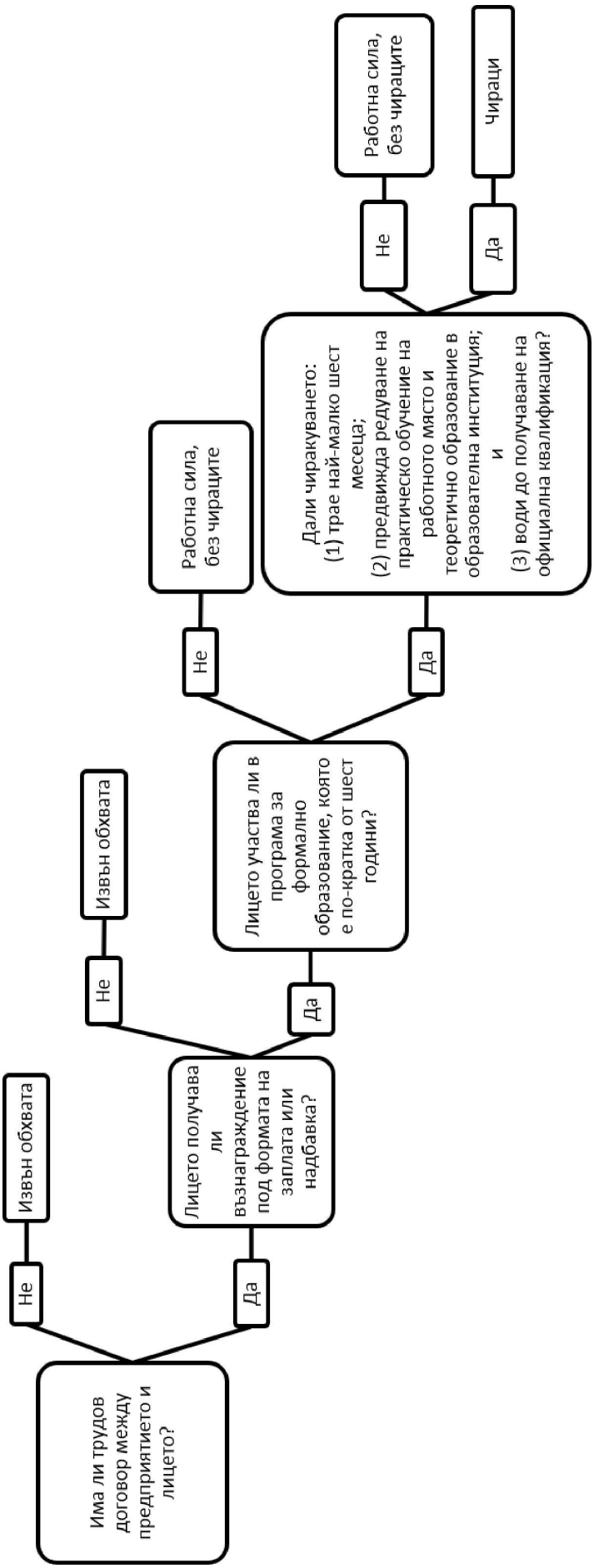
A1A1 *Чираци на непълно работно време, преобразувани в еквиваленти на пълно работно време*

Това преобразуване се извършва или пряко от предприятието или местната единица, които предоставят данните, или от агенцията/националния статистически институт, които събират данните, като се използва методът, който считат за най-подходящ. Часовете, прекарани в обучение в предприятието/местната единица или в образователни заведения, следва да се изключат. Броят на чираците, който трябва да се отчете, е средномесечният брой на чираците на непълно работно време (преобразувани в еквиваленти на пълно работно време), работещи в отчетната единица през референтната година ([5]). [ESS 2010, точки 11.32—11.34]

([5]) По избор средната стойност може да се основава на седмичния (или дневния) брой на наетите лица през референтната година/референтния период. Допустима е и средна стойност, основаваща се на тримесечни данни.

Фигура 1

Разграничаване на чираките от другите наети лица

B. **Отработени часове**

Тази променлива обхваща общия брой часове, действително отработени от всички наети лица през годината (B1). Общият брой отработени часове се отчита поотделно за наетите лица на пълно работно време (B11) и за наетите лица на непълно работно време (B12). Часовете, отработени от чираците, се отчитат и при специалната променлива (B1A) за съответните държави.

Действително отработените часове са сборът на всички периоди, прекарани в извършването на преки и спомагателни дейности за производството на стоки и услуги.

Действително отработените часове включват:

— часовете, отработени по време на нормалните периоди на работа,

— периодите на заплатен извънреден труд, т.е. часовете, отработени в допълнение към нормалното работно време, независимо от часовата ставка на заплащане (например един час, отработен по двойна спрямо нормалната часова ставка на заплащане, следва да бъде отчетен като един час),

— периодите на неплатен извънреден труд ([6]),

— времето, прекарано за изпълнението на задачи като: работа и подготовка на обекти; подготовка, поддръжка, ремонт и почистване на инструменти и машини; изготвяне на разписки и фактури; попълване на работни карти и отчети и т.н.,

— времето, прекарано на работното място, през което не се извършва никаква работа например поради спиране на машини, производствени аварии или случайна липса на работа, за което обаче се заплаща в съответствие с трудовия договор,

— кратките периоди за почивка на работното място, включително почивките за чай и кафе,

— часовете, прекарани в обучение в предприятието/местната единица или в образователни заведения (тази точка се изключва за чираците),

— часовете, прекарани в командировка, платена от работодателя,

— периодите на работа на повикване за часовете, прекарани на работното място, и за часовете, прекарани извън работното място, от момента, когато наетото лице е повикано на работа (включително времето на пътуване, напр. от дома до работното място),

— часовете, прекарани в работа от вкъщи, при условие че работодателят може да осъществи контакт с наетото лице през обичайното работно време.

Действително отработените часове не включват:

— заплатените, но неотработени часове, например платен отпуск, официални празници, отсъствие поради заболяване, отпуск по майчинство, непреодолима сила, като екстремни метеорологични условия или природни опасности, и т.н.,

— часовете, които не са отработени и не са заплатени, например по време на заболяване, майчинство и т.н.,

— часовете, които не са отработени (независимо дали са заплатени, или не) по време на специален отпуск за медицински прегледи, женитби, погребения, преместване в ново жилище, след нещастен случай и т.н.,

— главните почивки за хранене (т.е. без кратките периоди за почивка или освежаване),

— часовете, които не са отработени (независимо дали са заплатени, или не) по време на краткосрочни работи, трудови спорове, локаути и т.н.,

— времето, прекарано от наетото лице в път между дома и работното място,

— часовете, прекарани от чираците в обучение в предприятието/местната единица или в образователни заведения.

[ЕСС 2010, точки 11.27—11.29; Европейска бизнес статистика, променлива 220201 („Брой на наетите лица“)]

([6]) Незаплатените отработени часове като компонент на „действително отработените часове“ често трябва да бъдат получени чрез оценки, например от данни от изследване на домакинствата.

C. **Заплатени часове**

Тази променлива обхваща общия брой часове, заплатени от работодателя през годината (C1). Общият брой заплатени часове се отчита поотделно за наетите лица на пълно работно време (C11) и за наетите лица на непълно работно време (C12). Часовете, заплатени на чираците, се отчитат и при специалната променлива (C1A) за съответните държави.

Годишният брой на заплатените часове се определя като:

— нормалните и извънредните часове, за които е получено възнаграждение през годината,

— всички часове, за които на наетото лице е платено по намалена ставка, дори ако разликата е изравнена чрез плащания от социалноосигурителните фондове,

— часове, които не са отработени през референтния период, но въпреки това са били заплатени (годишни отпуски, отсъствие по болест, официални празници и други заплатени часове, включително отсъствие за медицински прегледи, раждания, женитби, погребения, преместване в ново жилище и т.н.).

По-долу е описано подробно как следва да се третират случаите, в които някои часове са заплатени изцяло или частично от системата за социална сигурност или от финансирани от правителството публични схеми, например за подпомагане на работа на непълно работно време или временни съкращения.

В случаите на отпуск по болест, отпуск по майчинство и други форми на отсъствие, например временни съкращения, часовете, които са заплатени 100 % от работодателя, се отчитат като заплатени часове. Когато такива часове са заплатени изцяло от системата за социална сигурност или от правителството (т.е. работодателят не е заплатил никакви часове или те са му били възстановени изцяло), съответните часове следва да се изключат.

В междинния случай, когато някакви части са заплатени от работодателя (напр. 25 %) и системата за социална сигурност (75 %), се отчитат съответните 100 % заплатени часове. По-долу се дава пример за различните сценарии.

Отпуск по болест, ден 1—3: на наетото лице не е платено нищо — нито от работодателя, нито от системата за социална сигурност

— отчитат се нула (0) заплатени часове.

Отпуск по болест, ден 4—14: 75 % са заплатени от системата за социална сигурност и 25 % са заплатени на доброволна основа от работодателя

— ако работодателят заплаща своите 25 % (следователно 75 % от системата за социална сигурност + 25 % от работодателя), се отчитат 100 % от съответните часове.

— ако работодателят заплаща своите 25 %, се отчитат нула (0) заплатени часове.

Отпуск по болест, ден 15+: 100 % са заплатени от системата за социална сигурност, нищо не е заплатено от работодателя

— отчитат се нула (0) заплатени часове.

Изчисление на годишните заплатени часове и на годишните действително отработени часове

Тези изчисления се извършват или пряко от работодателя, който предоставя данните, или от агенциите/националните статистически институти, които събират данните, като се използва методът, който считат за най-подходящ. Долупосочените модели показват как може да бъдат приблизително изчислени заплатените часове и действително отработените часове, като се използва наличната информация.

C11 *Годишен брой на заплатените часове за наетите лица на пълно работно време*

Когато е налична информация за променливите, изброени по-долу:

(A11) *Среднолесечен брой на наетите лица на пълно работно време*

а) Средногодишни *заплатени* договорни часове на нает лице на пълно работно време, без извънредните часове и главните почивки за хранене

б) Средногодишни заплатени извънредни часове на нает лице на пълно работно време

Общият годишен брой на *заплатените часове* за наетите лица на пълно работно време се изразява с уравнението

$$(C11) = (A11) \times (а + б),$$

което следва да включва часовете, заплатени изцяло или частично от работодателя, например по време на отпуск по болест. Часовете, заплатени изцяло от системата за социална сигурност, се изключват.

Годишни заплатени часове за наетите лица на непълно работно време (C12) и за чираците (C1A)

Подобни модели може да се използват за изчисляване на заплатените часове за наетите лица на непълно работно време и за чираците.

B11 *Годишен брой на часовете, действително отработени от наетите лица на пълно работно време*

Когато е налична информация за променливите, изброени по-долу:

(C11) *Годишен брой на заплатените часове за наетите лица на пълно работно време*

в) Средногодишни *незаплатени* извънредни часове на нает лице на пълно работно време

г) Среднодневен брой на часовете, действително отработени от нает лице на пълно работно време [т.е. договорни плюс извънредни часове (както *заплатени*, така и *незаплатени*), без главните почивки за хранене]

(X11) *Годишен брой на дните, които са заплатени, но не са действително отработени, за наетите лица на пълно работно време, който включва следното:*

д) Средногодишен брой дни на отпуск на нает лице на пълно работно време, дадени от работодателя

е) Средногодишен брой дни на официални празници на нает лице на пълно работно време

ж) Средногодишен брой дни на отпуск по болест и отпуск по майчинство, заплатени изцяло или частично от работодателя, на нает лице на пълно работно време

з) Средногодишен брой дни на краткосрочни работи и трудови спорове на нает лице на пълно работно време

и) Средногодишен брой на други дни, които не са действително отработени, на нает лице на пълно работно време (например специален отпуск за медицински прегледи, раждания, женитби, погребения, преместване в ново жилище, след нещастен случай и т.н.)

Общият брой часове, отработени от наетите лица на пълно работно време (преди корекциите за дните, които не са действително отработени), се изразява с уравнението [C11 + (A11 × в)].

При изваждане на общия годишен брой на часовете, *които не са действително отработени*, който брой се определя като (A11) × г × (X11), се получава (B11), т.е. общият годишен брой на часовете, действително отработени от наетите лица на пълно работно време:

$$(B11) = [C11 + (A11 \times в)] - (A11 \times г \times X11)$$

или: $(B11) = (A11) \times [(а + б + в) - г \times (X11)]$.

Годишен брой на часовете, действително отработени от наетите лица на непълно работно време (B12) и от чираците (B1A)

Подобни модели може да се използват за изчисляване на часовете, отработени от наетите лица на непълно работно време и от чираците.

D. **Разходи за труд**

„Разходи за труд“ означава общите разходи, понесени от работодателите за наемане на персонал; тази концепция е възприета в рамката на Общността и отговаря в общи линии на международното определение на Международната конференция на статистиците по труда (Женева, 1966 г.).

Разходите за труд включват компенсацията на наетите лица под формата на работна заплата в пари и в натура, осигурителните вноски за сметка на работодателите (D1), разходите за професионално обучение (D2), други разходи (D3) и данъците във връзка със заетостта, считани за разходи за труд (D4), като се приспаднат получените субсидии (D5).

Разходите за лицата, наети от агенции за временна заетост, се включват в сектора на дейност на агенцията, която ги наема, а не в сектора на дейност на предприятието, за което те фактически работят.

Приблизителна разбивка на общите разходи за труд е дадена във фигура 2.

D1 *Компенсация на наетите лица*

Компенсацията на наетите лица се определя като общото възнаграждение в пари или в натура, което се изплаща от работодателя на наетото лице срещу работа, извършена от наетото лице през референтния период. Тя се състои от следните компоненти:

— работна заплата (D11),

— осигурителни вноски за сметка на работодателите (D12), които се състоят основно от фактическите осигурителни вноски за сметка на работодателите (D121) и условните осигурителни вноски за сметка на работодателите (D122).

[ЕСС 2010, точка 4.02, код D.1; Европейска бизнес статистика, променлива 220301 („Разходи за доходи на наетите лица“)]

D11 *Работна заплата*

Работната заплата включва прякото трудово възнаграждение, премии, заплащане за работа на смени, надбавки, хонорари, комисиони и възнаграждение в натура. Плащанията за надомни работници по тарифи за изработен елемент обаче не се включват [ЕСС 2010, точка 4.07, буква д)]. За разлика от националните сметки, бакшишите и паричните подаръци не се включват, тъй като те не се заплащат от работодателите и поради това не се отчитат в техните отчети като разходи за труд. Работните заплати, платени на чираци и стажанти, се включват и освен това се отчитат при специалната променлива (D11A) за съответните държави.

Работната заплата се отчита в периода, през който е положен трудът. Премиите по конкретни поводи и другите извънредни плащания, 13-ата заплата и др. се отчитат в момента, в който трябва да се изплатят. Времето на отчитане на опциите върху акции обхваща периода между датата на предоставяне и датата на придобиване на права. Ако данните са недостатъчни, стойността на опцията се отчита към датата на придобиване на права.

Пълна разбивка на работната заплата е дадена във фигура 3.

[ЕСС 2010, точки 4.03—4.07 и точка 4.12, буква а) по отношение на времето на отчитане, код D.11; Европейска бизнес статистика, променлива 220302 („Работна заплата“)]

D111 *Пряко възнаграждение, премии и надбавки*

Прякото възнаграждение, премиите и надбавките включват стойностите на всякакви социалноосигурителни вноски, данъци върху доходите и др., платими от наетото лице дори и ако са действително удържани от работодателя и плащани пряко по социалноосигурителни схеми, на данъчни органи и др. от името на наетото лице.

Премията е форма на възнаграждение или признание, дадено от работодателя. Когато наетото лице получи премиално заплащане, няма очакване или предположение, че премията ще бъде използвана за покриване на някакъв конкретен разход. Стойността и моментът на премиалното заплащане може да бъдат по преценка на работодателя или да бъдат предвидени в споразуменията за работното място.

Надбавката е право, давано от работодателя на наетото лице и предназначено за покриване на конкретен несвързан с работата разход, понесен от наетото лице. Често пъти тя е предвидена в споразуменията за работното място и обикновено се изплаща по времето на правото.

D1111 *Пряко възнаграждение, премии и надбавки, които се изплащат през всеки период на плащане*

Това означава възнаграждение под формата на редовни парични плащания, които се изплащат редовно във всеки период на плащане през годината. За повечето наети лица периодът на плащане е седмичен или месечен. Поради това тук следва да не се включват плащанията, получавани с по-малка честота (месечно в случая на седмични редовни плащания, тримесечно, на полугодие, годишно) или по конкретни поводи. Плащанията по спестовни схеми на наетите лица следва да се изключат тук и да се включат в D112.

Те следва да са в брутни суми, преди приспадането на данъци и социалноосигурителни вноски, платими от наетите лица. [ЕСС 2010, точка 4.03, букви а)—в), д), ж), й), код D.11]

По-конкретно променливата се отнася до:

а) основната работна заплата;

б) прякото възнаграждение, изчислено въз основа на отработеното време и заплащано на наетите лица за отработените часове;

в) възнаграждението и допълнителните плащания за извънредни часове, нощна работа, работа в неделни дни и на официални празници и работа на смени, предоставени през референтния период;

г) премиите и надбавките, които се изплащат редовно във всеки период на плащане, включително:

— премиите за работа в условията на шум, риск, трудна работа, работа на смени или в непрекъснато производство, работа през нощта и работа в неделни дни и на официални празници,

— премиите за лични постижения, премиите за резултати, производство, производителност, отговорност, старание, точност, прослужено време, квалификация и специални знания.

Плащанията, които спадат към свързаната с разходи за труд позиция D1111, имат следните характеристики:

Те са парични трансакции от работодателя към наетото лице.

Те не са:

— плащания по конкретни поводи или с честота, по-малка от тази на редовните плащания на възнаграждението (те спадат към D1112),

— плащания в натура (те спадат към D114),

— плащания по спестовни схеми на наетите лица (те спадат към D112),

— плащания, предназначени да покриват конкретен период, който не е отработен (те спадат към D113 или в случай на заболяване — към D1221).

Те може:

— да са премии, плащани за рискове по време на работа или за работа на смени,

— да се плащат седмично или месечно в зависимост от обичайния период на плащане,

— да отразяват резултатите на наетото лице или на група наети лица.

Примери: Плащания, които попадат под променливата D1111

Позиция	Описание
Надбавка за работа в чужбина/ надбавка за издръжка за живот	Плащане на наети лица, работещи извън обичайната си държава по произход или местоживеене/ обичайното си местопребиваване, за да се отрази разликата в издръжката на живота.
Надбавка за жилищни нужди	Плащане за разходите за жилищно настаняване.
Плащания за дежурства или за работа на повикване	Плащания за наетите лица, които трябва да са на разположение за работа през периоди извън нормалното работно време.
Допълнително плащане за рискове или опасности	Премия, която се заплаща на наетите лица, когато има специфични рискове, свързани с работата, например опасни химикали.

Позиция	Описание
Надбавка за намалено работно време	Допълнително плащане (негарантирано), което има за цел на наетите лица да бъде изцяло или частично компенсирано намалението на нормалното работно време (гарантираните плащания спадат към D1224).
Комисиони за продажби	Премии, свързани с броя на продадените продукти.
Плащане за извънреден труд	Премиално заплащане за часовете, изработени над нормалното работно време.
Надбавка за задържане на работната сила	Постоянно плащане за насърчаване или ангажиране на съществуващите наети лица да останат на работа при работодателя.
Плащане въз основа на резултатите	Премиално заплащане, зависещо от броя на продуктите, обработени от наетото лице, например броя на изработените облекла.
Заплащане за работа на смени	Премиално заплащане за работа в нестандартни часове, например през нощта.

D1112 *Пряко възнаграждение, премии и надбавки, които не се изплащат през всеки период на плащане*

Всички плащания на наетите лица, които не се изплащат редовно през всеки период на плащане (седмичен или месечен), включително премиите и надбавките, които се изплащат на фиксирани периоди, но не редовно през всеки период на плащане, и премии във връзка с лични или колективни постижения.

Извънредните плащания на наетите лица, които напускат предприятието, се включват тук, при условие че тези плащания не са свързани с колективен трудов договор и не се изискват по закон. Ако няма информация за възможна връзка с колективен трудов договор или ако е известно, че е налице подобна връзка, извънредните плащания при напускане се изключват тук и следва да се включат в D1223 *Плащания на наети лица, напускащи предприятието*. Плащанията по спестовни схеми на наетите лица също се изключват и се включват в D112.

Променливата D1112 също се отнася до брутни суми преди приспадането на данъци и социалноосигурителни вноски, платими от наетите лица. [ESA 2010, точка 4.03, букви г), е), и), код D.11]

Плащанията, които спадат към свързаната с разходи за труд позиция D1112, имат следните характеристики:

Те са парични трансакции от работодателя към наетото лице.

Те не са:

— плащания през всеки период на плащане (те спадат към D1111),

— плащания в натура (те спадат към D114),

— плащания по спестовни схеми на наетите лица (те спадат към D112),

— плащания, предназначени да покриват конкретен период, който не е отработен (те спадат към D113 или в случай на заболяване — към D1221).

Те може:

— да са надбавки, които се заплащат за конкретни разходи или разноски,

— да отразяват резултатите на наетото лице или на група наети лица,

— да представляват компенсация за конкретни задължения или функции,

— да са задължително плащане, което е предвидено в трудовия договор или в колективния трудов договор или се изисква по закон (с изключение на премиите при напускане или пенсиониране),

— да са плащане по преценка,

— да се заплащат или в различни, или в определени моменти през годината.

Примери: Плащания, които попадат под променливата D1112

Позиция	Описание
Извънредно възнаграждение за прослужено време	Заплаща се еднократно, когато наетото лице е работило за работодателя конкретен брой години.
Премия при пенсиониране	Плащане при пенсиониране, което не е свързано с пенсионните права, ако тези плащания не са свързани с колективен трудов договор и не се изискват по закон (в противен случай или ако няма информация за възможна връзка с колективен трудов договор, тези плащания спадат към D1223).
Премии при напускане („златно ръкостискане“)	Извънредни плащания на наетите лица, напускащи предприятието, ако тези плащания не са свързани с колективен трудов договор и не се изискват по закон (в противен случай или ако няма информация за възможна връзка, тези извънредни плащания спадат към D1223).
Стимул за наемане на работа	Еднократно плащане, което се заплаща на новонаето лице в началото на наемането.
Плащане със задна дата	Плащания, които представляват увеличение на прякото възнаграждение и се прилагат с обратна сила.
Премия при сливане на фирми	Еднократно плащане на наетите лица в резултат на сливането на фирми.
Възнаграждения като признание за наетото лице	Извънредно плащане от работодателя като награда за отличаване на отделни наети лица или групи наети лица.
Премии за производителност/ награди за изпълнение на планираните резултати	Плащания, които зависят от постигането от наето лице или от група наети лица на предварително поставени цели, например във връзка с продажби, обслужване на клиенти или бюджети.
Специални премии за празници	Заплащат се на определени празници, например за Коледа.
Участие в разпределението на печалбата и в правата върху увеличението на стойността на акциите	Парично плащане, зависещо от печалбата на фирмата. Правата върху увеличението на стойността на акциите представляват форма на участие в разпределението на печалбата на фирмата, при която наетото лице придобива правото на бъдещо парично плащане въз основа на увеличаването на цената на акциите на фирмата от определено ниво за определен период от време. Правата върху увеличението на стойността на акциите трябва да се оценяват по времето на паричното плащане и да се отнасят за него, независимо от стойността на датата на даването или на продължителността на периода на придобиване на права.
Тримесечна премия от фирмата	Заплаща се всяко тримесечие въз основа на печалбата или резултатите на работодателя (приема се, че периодът на плащане не трябва да е всяко тримесечие).
Годишна премия от фирмата	Заплаща се веднъж годишно и зависи от печалбата или резултатите на работодателя.
13-а или 14-а заплата	Извънредни годишни плащания (т.е. без 13-ата или 14-ата заплата, заплащани на месечни траншове).

D112 *Плащания по спестовни схеми на наетите лица*

Суми, заплащани по спестовни схеми на наетите лица (спестовни схеми на предприятието, схеми за закупуване на акции и т.н.). Плащания за създаване на специален фонд за закупуване на акции на фирмата или други финансови активи за наетите лица, дори ако те нямат незабавен достъп до тези активи, от които трябва да се приспадне сумата на всякакво данъчно освобождаване, което би се приложило спрямо тях.

Разпределението на безплатни акции или продажбата на акции на намалена цена на персонала или на специалните фондове може да се счита за разход само ако въпросните акции са закупени на пазара. Разходите за предприятието се определят от разликата между покупната цена и продажната цена или цената на прехвърлянето.

Ако плащанията по спестовни сметки на наетите лица се извършват редовно, във всеки период на плащане (например всеки месец), те следва да се считат за редовни плащания и да се отчитат към момента на извършване на работата.

Като алтернатива, ако плащанията по спестовни сметки на наетите лица се извършват *ad hoc* (например работодателят решава да преразпредели дял от печалбата на фирмата по спестовни сметки на наетите лица), те следва да се отчитат към момента, когато са дължими за плащане. [ЕСС 2010, точка 4.03, буква з) код D.11]

D113 *Плащания за неотработени дни*

Възнаграждение за законоустановен, договорен или доброволно предоставен отпуск и официални празници или други заплатени дни, които не са отработени.

Примери: Плащания, които попадат под променливата D113

Позиция	Описание
Плащане за почивни дни	Плащания на наетите лица за покриване на дните, които не са отработени поради годишен отпуск и национални или местни празници (плащанията, извършвани от работодателя за покриване на отсъствията на наетите лица поради отпуск по болест или по майчинство, се третират като осигурителни вноски за сметка на работодателите под D1221).
Специален отпуск	Плащания на наетите лица за покриване на дните, които не са отработени поради специални лични причини, например женитба, смърт на член от семейството, профсъюзно представителство, военна служба или участие като съдебен заседател. (Плащанията, извършвани от работодателя за покриване на отсъствията на наетите лица поради отпуск по болест или по майчинство, се третират като осигурителни вноски за сметка на работодателите под D1221)

D114 *Работна заплата в натура*

Тази променлива се отнася до всички стоки и услуги, предоставени от работодателите на наетите лица безплатно или на намалена цена чрез работодателя. Тя обхваща продукти на предприятието, жилища за персонала, служебни автомобили, опции върху акции и схеми за покупка на акции. Ако е налична информация относно данъчното облагане на доходите на физическите лица от работна заплата в натура, тя може да се използва като заместител. [ЕСС 2010, точки 4.04, 4.05 и 4.06, код D.11]

Примери: Работна заплата, която попада под променливата D114

Позиция	Описание	Допълнителна разбивка
Отстъпки за покупка на продукти	Работодателят продава продукти на наетите лица на намалени цени. Доходът в натура е равен на разликата между пазарната цена и намалената цена.	D1141
Безплатно или субсидирано жилище	Работодателят заплаща на наетите лица напълно или частично разходите за жилище. Отново доходът в натура се извежда чрез сравняване с пазарните цени.	D1142
Използване на автомобил, собственост на работодателя	Работодателят поема текущите разходи за автомобил, който е негова собственост и е предоставен на наетото лице както за служебно, така и за частно ползване (доходът в натура се отнася до стойността на използването на частен автомобил).	D1143
Безплатно или субсидирано гориво	Работодателят заплаща изцяло или частично частните разходи за гориво на наетото лице, свързани с използването на автомобил, собственост на работодателя. Доходът в натура е равен на паричната стойност на тази полза.	D1143
Схеми за покупка на акции	Плащания в натура на базата на акции, при които на наетите лица се дават акции като част от пакетите им за компенсация. Наетото лице получава акциите без забава на цена под пазарната цена (правата върху увеличението на стойността на акциите са форми на парично уреждане на компенсация на базата на акции и следва да попадат под D1112).	D1144

Позиция	Описание	Допълнителна разбивка
Опции върху акции	Плащания в натура на базата на акции, при които на наетите лица се дават акции като част от пакетите им за компенсация. Наетото лице получава правото да закупи акции в точно определен момент в бъдещето на цена, вече фиксирана в настоящето (правата върху увеличението на стойността на акциите са форми на парично уреждане на компенсация на базата на акции и следва да попадат под D1112).	D1144
Безплатен или субсидиран паркинг в местоработата	Работодателят предоставя на наетото лице съоръжения за паркиране за наети лица по намалена или нулева цена. Доходът в натура е равен на паричната стойност на тази полза.	D1145
Безплатно или субсидирано използване на мобилен телефон	Работодателят предоставя мобилен телефон за служебно и частно ползване и заплаща всички свързани с това разходи. Доходът отговаря на паричната стойност на тази полза.	D1145
Безплатно или субсидирано пътуване до и от местоработата	Пътните разноски на наетите лица до и от местоработата се заплащат изцяло или частично. Доходът в натура е равен на паричната стойност на тази полза.	D1145
Безплатна или субсидирана храна	Работодателят предоставя на наетото лице храна на намалена или нулева цена. Доходът в натура е равен на паричната стойност на тази полза.	D1145
Безплатни или субсидирани разходи, свързани с дистанционна работа	Работодателят заплаща на наетото лице разходи, свързани с дистанционна работа (само ако разходите за абонамент за интернет, за отопление, за електроенергия са покрити изцяло), когато наетото лице се ползва от тях и като частен ползвател. Доходът в натура е равен на паричната стойност на тази полза. Частичното възстановяване, от което наетото лице не се ползва, се отчита под D3.	D1145

D1141 *Продукти на предприятието (незадължително)*

Тези продукти се предоставят безплатно за частно ползване или се продават на персонала под тяхната себестойност за предприятието. Например храни и напитки (без разходите за столовете и купоните за храна), въглища, газ, електроенергия, нафта, отопление, обувки и облекло (без работното облекло), персонални компютри и т.н.

Следва да се отчете нетната цена, която предприятието следва да заплати, т.е. себестойността на продуктите, предоставяни безплатно, или разликата между себестойността и цената, на която продуктите се продават на персонала. Трябва да се отчетат също така компенсаторните плащания или възнагражденията в натура, които не са използвани.

D1142 *Жилища за персонала (незадължително)*

Тази променлива се отнася до разходите на предприятието за подпомагане на наетите лица с жилища, включително: i) разходи за жилища, притежавани от предприятието (разходи за поддръжка и управляване на жилищата, както и данъци и застраховки, свързани с такива жилища); ii) заеми с по-ниска лихва за строителството или закупуването на жилища от персонала (разликата между лихвеното плащане по пазарни проценти и предоставения лихвен процент); iii) надбавки и субсидии, предоставяни на наетите лица във връзка с техните жилища или настаняване, но без надбавките за преместване. Тя не включва надбавките за жилищни нужди, които се заплащат на наетите лица за покриване на някои от жилищните им разходи и се отчитат под D1111.

D1143 *Служебни автомобили (незадължително)*

Служебните автомобили или разходите за предприятието за служебните автомобили, предоставяни на наетите лица за частно ползване. Тук следва да се включат нетните текущи разходи, направени от предприятието (годишните разходи за лизинг и лихвени плащания — амортизация, застраховка, поддръжка, ремонт и паркиране). Тук следва да не се включват капиталовите разходи, направени за покупката на превозните средства, приходите от тяхната препродажба или частта от разходите, свързана с използването им за служебни нужди.

Разчетите следва да се направят въз основа на налична в предприятието информация, например записи за автомобилния парк от тази категория, оценка на средния разход на автомобил, както и разчет на частта от разходите, направени във връзка с използването на автомобила за лични нужди на наетото лице.

D1144 *Опции върху акции и схеми за покупка на акции (незадължително)*

Тази незадължителна променлива се отнася до всички форми на плащания в натура, свързани с компенсация на базата на акции. Към тази категория спадат опциите върху акции, схемите за закупуване на акции и други инструменти на собствения капитал, които е възможно да се развият в бъдеще. Типична характеристика на тези инструменти е, че те са капиталово уредени, тоест представляват прехвърляне на инструменти на собствения капитал от работодателя на наетото лице. Формите на компенсация, обхванати от D1144, са идентични на обхванатите от групата „Сделки с плащане на базата на акции, уреждани чрез издаване на инструменти на собствения капитал“ на Международен стандарт за финансово отчитане 2 „Плащане на базата на акции“.

При схемите за покупка на акции обикновено се прехвърлят акции от предприятието работодател на наетите лица. Прехвърлянето се извършва в настоящето (датата на предоставяне) и се основава на цена, която е по-ниска от пазарната цена в дадения момент („цената на упражняване“). Разходите за предприятието са равни на произведението от броя на акциите и разликата между пазарната цена и „цената на упражняване“.

При схемите за опции върху акции обикновено се прехвърля правото за закупуване на акции на предприятието работодател не по-рано от определен момент в бъдещето (дата на придобиване на права) при благоприятна „цена на упражняване“, вече фиксирана в настоящето (дата на предоставяне). Наетите лица се ползват от това право само ако пазарната цена на или след датата на придобиване на права превишава „цената на упражняване“. Разходите за предприятието отново са равни на произведението от броя на акциите и разликата между пазарната цена и „цената на упражняване“. Както в статистиката на разходите за труд, така и в счетоводството, разходите се приписват и се разпределят през „периода на придобиване на права“, който е периодът между датата на предоставяне и датата на придобиване на права. През периода на придобиване на права тези стойности са несигурни, поради което трябва да бъдат подложени на приблизителна оценка.

В идеалния случай приблизителната стойност на променливата D1144 за референтната година може да се изведе с помощта на насоките от Международен стандарт за финансово отчитане 2 „Плащане на базата на акции“. Ако такава оценка не е налична, може да се използват стойностите съгласно счетоводните стандарти или разпоредбите на държавата членка в областта на данъчното облагане, при условие че обхващат инструментите на собствения капитал, включени в D1144, и се отнасят за референтния период на темата „Структура на разходите за труд“.

Плащанията, извършени за създаването на специален фонд за закупуване на акции на предприятието за наетите лица дори ако те нямат непосредствен достъп до такива активи, трябва да бъдат намалени със сумата на всяко данъчно освобождаване, което може да се прилага за тях. Компенсацията под формата на акции, уреждана в пари, като например правата върху увеличението на стойността на акциите, е обхваната не от променливата D1144, а от променливата D1112.

D1145 *Други (незадължително)*

Тази променлива обхваща по-конкретно непреките ползи, които се начисляват на работодателя, като например:

— столове и купони за храна,

— културни, спортни и развлекателни съоръжения и услуги,

— детски градини и детски ясли,

— магазини за персонала,

— транспортни разходи за пътуването между дома и обичайната месторабота,

— плащания в профсъюзни фондове и разходи за работни комитети.

Всички такива разходи включват дребни ремонти и редовна поддръжка на сгради и инсталации, предназначени за социални, културни или развлекателни услуги и съоръжения, като посочените по-горе. Работната заплата, заплащана от предприятието пряко на персонала, работещ в тези услуги и съоръжения, не се отчитат в групата на променливата D1145.

D11A *Работна заплата на чираците*

Тази променлива включва всички компоненти на работната заплата, които са изброени под D11 и се отнасят до чираците.

D12 *Осигурителни вноски за сметка на работодателите*

Тази променлива се отнася до сумата, равна на стойността на осигурителните вноски, платими от работодателите в схеми за социална сигурност или в други социалноосигурителни схеми, свързани с трудовата заетост, за да се гарантира правото на наетите лица на осигурителни плащания. Осигурителните вноски за сметка на работодателите може да са фактически или условни. [ESA 2010, точка 4.08, код D.12; Европейска бизнес статистика, променлива 220303 („Разходи за социална сигурност“)]

Те покриват следните рискове и нужди:

болест;

инвалидност, увреждане;

трудова злополука или професионално заболяване;

старост;

преживели лица;

майчинство;

семейни нужди;

насърчаване на заетостта;

безработица;

жилища;

образование;

нужди от общ характер.

[ESA 2010, точка 4.84]

Те включват осигурителните вноски за чираци, заплащани за сметка на работодателите, които се отчитат и при специалната променлива (D12A) за съответните държави.

Пълна разбивка на осигурителните вноски за сметка на работодателите по компоненти е дадена във фигура 4.

D121 *Фактически осигурителни вноски за сметка на работодателите*

Те се състоят от плащания, които работодателите правят в полза на наетите лица в осигурителни институции (схеми за социална сигурност и други социалноосигурителни схеми, свързани с трудовата заетост). Тези плащания обхващат законоустановени, конвенционални, договорни и доброволни вноски по отношение на осигуряване срещу социални рискове или нужди. Фактическите осигурителни вноски за сметка на работодателите се отчитат през периода, през който е извършена работата. [ESA 2010, точка 4.09, код D.121 и точка 4.12, буква б) по отношение на времето на отчитане]

Примери: Плащания, които попадат под променливата D121

Позиция	Описание	Допълнителна разбивка
Плащания, правени от работодателя по осигурителна схема за инвалидност	Редовни финансирани плащания на работодателя по осигурителна схема за инвалидност.	D1211

Позиция	Описание	Допълнителна разбивка
Законоустановени плащания на работодателя в пенсионни фондове	Работодателят плаща по време на заетостта по пенсионна схема, в която участва социалноосигурителен фонд, застрахователно предприятие или автономен пенсионен фонд.	D1211
Допълнителни вноски за пенсионно осигуряване, плащани от работодателя	Работодателят плаща допълнителна вноска по пенсионна схема за наетото лице.	D1212

D1211 *Законоустановени осигурителни вноски*

Вноски, които се заплащат от работодателя в социалноосигурителни институции или социалноосигурителни схеми за покриване на рисковете и нуждите, изброени в D12, и са задължителни по закон. Размерите на тези законоустановени вноски трябва да се отчитат без каквито и да било субсидии.

Те включват по-специално законоустановените вноски за:

а) осигурителни схеми за пенсия, заболяване, майчинство и инвалидност;

б) осигурителни схеми срещу безработица;

в) осигурителни схеми срещу професионални злополуки и заболявания;

г) схеми за семейни надбавки.

Те не включват семейните надбавки и други парични изгоди в брой, определени в колективни трудови договори или договорени на доброволна основа, които се отчитат като условни осигурителни вноски за сметка на работодателите (D122).

D1212 *Колективно договорени, договорни и доброволни осигурителни вноски, платими от работодателя*

Всичко това са вноски, които се заплащат от работодателя в социалноосигурителни институции или социалноосигурителни схеми за покриване на рисковете и нуждите, изброени в D12, и допълват задължителните по закон. Следва да се отчитат всякакви данъчни облекчения, които може да се прилагат.

Тези вноски включват по-специално:

а) допълнителни пенсионни схеми, професионални пенсионни схеми (застрахователни планове, самоуправляващи се фондове, осигурителни резерви или провизии, всички други разходи, предназначени за финансиране на допълнителни пенсионни схеми);

б) допълнителни здравноосигурителни схеми;

в) допълнителни осигурителни схеми срещу безработица.

D122 *Условни осигурителни вноски за сметка на работодателите*

Условните осигурителни вноски за сметка на работодателите са необходими, за да се получи пълно оценяване на разходите за труд по времето на извършването на работата. Те съответстват на задължителните преки осигурителни плащания през периода, през който е извършена работата, и на доброволните преки осигурителни плащания по времето, когато са предоставени тези ползи.

Нефинансирани осигурителни плащания, които работодателите заплащат пряко на своите наети лица или бивши наети лица и на други отговарящи на условията лица, без участието на социалноосигурителен фонд, застрахователно предприятие или автономен пенсионен фонд и без създаването на специален фонд или отделен резерв за целта. Вместо това плащанията се правят от собствените ресурси на работодателите, които управляват нефинансирани схеми. Фактът, че някои осигурителни плащания се извършват пряко от работодателите, а не чрез посредничеството на социалноосигурителни фондове или други осигурителни институции, по никакъв начин не противоречи на характера им на социални плащания. D122 може да бъде особено подходящ, когато работодателят е непазарен производител (сектор „Държавно управление“).

Размерът на D122 се определя на базата на бъдещите задължения на работодателя за предоставяне на осигурителни плащания. За работодателите, управляващи нефинансирани социалноосигурителни схеми, идеалният източник за изчисляване на D122 са приблизителните стойности, основаващи се на актюерски разчети. Ако такива актюерски оценки не са налични, следва да се приложат други методи за приблизително оценяване. Като приблизителна стойност за D122 някои държави използват например наблюдаемите нефинансирани осигурителни плащания, намалени със социалноосигурителните вноски на наетите лица.

Променливата D122 включва по-специално условните осигурителни вноски за сметка на работодателите, за пенсии и здравно осигуряване. Тя включва също сума, равна на стойността на работната заплата, която работодателите временно продължават да плащат в случай на заболяване, майчинство, трудова злополука, инвалидност, съкращение и т.н. на наетите от тях лица, ако сумата може да бъде отделена. [ЕСС 2010, точка 4.10, код D.122 и точка 4.12, буква в) по отношение на времето на отчитане]

Примери: Плащания, които попадат под променливата D122

Позиция	Описание	Допълнителна разбивка
Плащания по време на отпуск по майчинство	По време на отпуска по майчинство работодателят плаща пряко на наетото лице като компенсация за загубата на доход.	D1221
Условни осигурителни вноски за сметка на работодателите за пенсия на държавни служители	По време на заетостта на лицето работодателят не извършва плащания по пенсионна схема. Пенсиите се изплащат по-късно от собствените ресурси на работодателя.	D1222
Плащания по схеми за предсрочно пенсиониране за работещи на непълно работно време	Работодателят прави допълнителни плащания по схеми за предсрочно пенсиониране на работещи на непълно работно време	D1222
Обезщетения при прекратяване на договор, основаващ се на колективен трудов договор	Работодателят прави плащанията пряко на наетите лица, напускащи предприятието.	D1223
Семейни надбавки, определени в колективни трудови договори или договорени на доброволна основа	Семейни надбавки и изгоди, които работодателят заплаща извън законоустановените изисквания.	D1224
Безвъзмездни помощи за обучение	Работодателят поема изцяло или частично разходите за обучение, несвързано с работата и предприето извън предприятието.	D1224
Възнаграждение при женитба или раждане	Заплащане на наетото лице след събитието.	D1224
Безплатно или субсидирано образование за дете	Таксите за образованието на децата на наетите лица се заплащат изцяло или частично.	D1224
Надбавка за намалено работно време	Гарантирано плащане, което има за цел на наетите лица да бъде изцяло или частично компенсирано намалението на нормалното работно време (допълнителните плащания, които се изплащат през всеки период на плащане, спадат към D1111).	D1224

D1221 *Гарантирано възнаграждение в случай на заболяване (незадължително)*

Тази променлива обхваща сумите, които работодателят плаща пряко на наетите лица като компенсация за загубата на доход в случай на заболяване, майчинство или трудова злополука, намалени с всякакви възстановени суми, платени от социалноосигурителни институции.

D1222 *Условни осигурителни вноски за сметка на работодателите, за пенсии и здравно осигуряване (незадължително)*

Този компонент на D122 обхваща условните плащания по нефинансирани пенсионни и здравноосигурителни схеми, по-специално в сектор „Държавно управление“. В някои държави работодателите в сектор „Държавно управление“ управляват нефинансирани пенсионни схеми или за всички наети лица, или за конкретни групи (длъжностни лица). В тези случаи работодателят не създава специални резерви или не натрупва активи за плащане на бъдещи пенсии. За тези наети лица трябва да бъдат взети предвид условните плащания на работодателя по пенсионни и здравноосигурителни схеми.

D1223 *Плащания на наети лица, напускащи предприятието*

Този компонент представлява сумите, заплатени на освободени работници (обезщетение при прекратяване на трудов договор или компенсация вместо предизвестие за прекратяване на трудов договор), ако тези плащания се изискват по закон или са свързани с колективен трудов договор, или когато съществуването на такава връзка не е известно. Плащанията, извършени по преценка на работодателя, т.е. плащанията, които не са нито уредени от закон, нито свързани с колективен трудов договор, се включват в D1112.

Плащанията, извършени за наети лица при пенсиониране, например като пенсионните им права, следва да *не* се включват в D1223.

D1224 *Други условни осигурителни вноски за сметка на работодателите (незадължително)*

Тази позиция се отнася до всички други осигурителни вноски за сметка на работодателя, които не са упоменати другаде, като например безвъзмездни помощи за обучение на наетите лица и техните семейства или гарантирано възнаграждение в случай на краткосрочна работа. Последното се определя като преки плащания от работодателя на наетите лица за поддържане на възнаграждение в случай на краткосрочна работа, намалени с всякакви възстановени суми, платени на работодателя от социалноосигурителни институции.

D12A *Осигурителни вноски за сметка на работодателите, за чираци*

Тази променлива представлява сбор на действително платените вноски (D121) и всички условни вноски (D122) за подсъвкупността на чираците. [ЕСС 2010, точка 4.09, код D.121, точка 4.10, код D.122 и точка 4.12, буква в) по отношение на времето на отчитане]

D2 *Разходи за професионално обучение, платени от работодателя*

Тук се включват разходите за услуги и съоръжения за професионално обучение (също тези за чираците и платените стажанти, но без работната им заплата); малките ремонти и поддръжка на сгради и инсталации, без разходите за персонала; разходите за участие в курсове; хонорарите за инструктори извън предприятието; разходите за учебни пособия и инструменти, използвани за обучение; сумите, заплащани от предприятието на организации за професионално обучение и т.н. Субсидиите, свързани с професионалното обучение, следва да се приспаднат. [ЕСС 2010, междинно потребление]

Примери: Плащания, които попадат под променливата D2

Позиция	Описание
Хонорари за инструктори извън предприятието	Разходите, свързани с професионално обучение за наетите лица, например организирано под формата на вътрешни семинари (субсидиите, ако има такива, следва да се приспаднат).
Разходи за учебни пособия	Разходите, свързани с професионалното обучение, например под формата на курсове по вътрешната мрежа интранет, разработени от специализирани фирми (субсидиите, ако има такива, следва да се приспаднат).

D3 *Други разходи, платени от работодателя*

Тук се включват по-специално:

а) разходите за набиране на персонал [това са сумите, заплащани на агенции за набиране на персонал, разходите за обяви за свободни работни места в пресата, пътните разноски, заплащани на кандидатите, повикани на интервю, надбавките за настаняване на новоназначен персонал и т.н., но тук не се включват административните текущи разходи (разходите за издръжка на офиса, работните заплати на персонала и т.н.)];

б) работното облекло, предоставяно от работодателя;

в) дневните надбавки, заплащани на наетите лица за покриване на разходите, направени по време на командировка (дневни пари) ([7]);

г) разходите на наетите лица, свързани с дистанционна работа (например само частично възстановяване на абонамента за интернет, частично възстановяване на разходите за отопление или електроенергия), когато наетото лице не се ползва от тях като частен ползвател. Пълното възстановяване, от което наетото лице се ползва като частен ползвател, се отчита при D1145.

[ЕСС 2010, междинно потребление]

Примери: Плащания, които попадат под променливата D3

Позиция	Описание
Надбавки за облекло	Заплащат се при професии, при които се изисква специално облекло, например за защита или за представяне, а не за лично ползване.
Разходи за набиране на персонал	Разходите за агенции за набиране на персонал или за обяви за свободни работни места.
Надбавка за настаняване или преместване	Заплаща се на наетото лице, ако се изисква да смени местожителството си.
Безплатни или субсидирани разходи, свързани с дистанционна работа	Частичен абонамент за интернет, частично възстановяване на разходите за отопление или електроенергия.

D4 *Данъци върху труда, заплащани от работодателя*

Тази променлива обхваща всички данъци, основаващи се на общата работна заплата или на трудовата заетост. Тези данъци се считат за разходи за труд.

Променливата D4 обхваща също наказателните данъци, които в някои държави трябва да се плащат от работодателите, ако са наели твърде малко лица с увреждания, и подобни данъци или такси.

Тя не включва осигурителните вноски за сметка на работодателя, сумите, удържани от работодателя за плащането на осигурителни вноски или на данъци върху дохода, които са дължими от наетото лице. [ЕСС 2010, точка 4.23, буква в), код D.29]

D5 *Субсидии за труд, получени от работодателя*

Това са всички суми, получени под формата на субсидии, които са предназначени да възстановят частично или цялостно разходите за пряко възнаграждение, но не са предназначени да покриват разходи за социално осигуряване или за професионално обучение. Те не обхващат възстановените суми, плащани на работодателя от социалноосигурителни институции или от фондове за допълнително осигуряване. Те включват субсидиите за труд, с които се възстановяват разходите за възнагражденията на чираците и платените стажанти. Субсидиите за труд, свързани с чираците, се отчитат и при специалната променлива (D5A) за съответните държави. [ЕСС 2010, точка 4.37, буква а), код D.39]

([7]) — Дневните надбавки са предназначени за покриване на разходите за храна, билетите за обществен транспорт в мястото на командировката (например трамвай, автобус, влак, такси; с изключение на първото транспортно средство, използвано след пристигането, и последното транспортно средство, използвано при завръщането в държавата по месторабота), но се плащат като еднократна сума, която трябва да се използва по преценка на наетото лице. В счетоводството на предприятието дневните надбавки се отчитат като възстановявания на разходи, свързани с работата (например пътни разноски до и от месторабота). В националните сметки те са част от компенсацията на наетите лица. В статистическите данни за разходите за труд те следва да се отчитат при променливата D3 „Други разходи, платени от работодателя“.

— Пътните разноски по време на командировка обикновено са свързани с разходите за билети за влак/ самолет/ автобус или с разходите за използване на личен автомобил за служебни цели. Те се възстановяват при представяне на съответните фактури (например за билети за влак/ самолет/ автобус или за разходи за гориво). В националните сметки те се отчитат като междинно потребление, поради което не е необходимо да се записват.

— Разходите за настаняване обхващат разходите, направени от наетите лица за нощувка — например в хотели. Те се възстановяват при представяне на валидни документи, доказващи, че наетото лице е трябвало да понесе тези разходи. В националните сметки те се отчитат като междинно потребление, поради което не е необходимо да се записват.

D5A *Субсидии за труд, получени от работодателя във връзка с наемането на чираци*

Това са субсидиите, които се отчитат в позиция D5 и с които се възстановява изцяло или частично възнаграждението, заплатено на чираците.

E. **Местни единици**

E1 *Брой на местните единици в съвкупността*

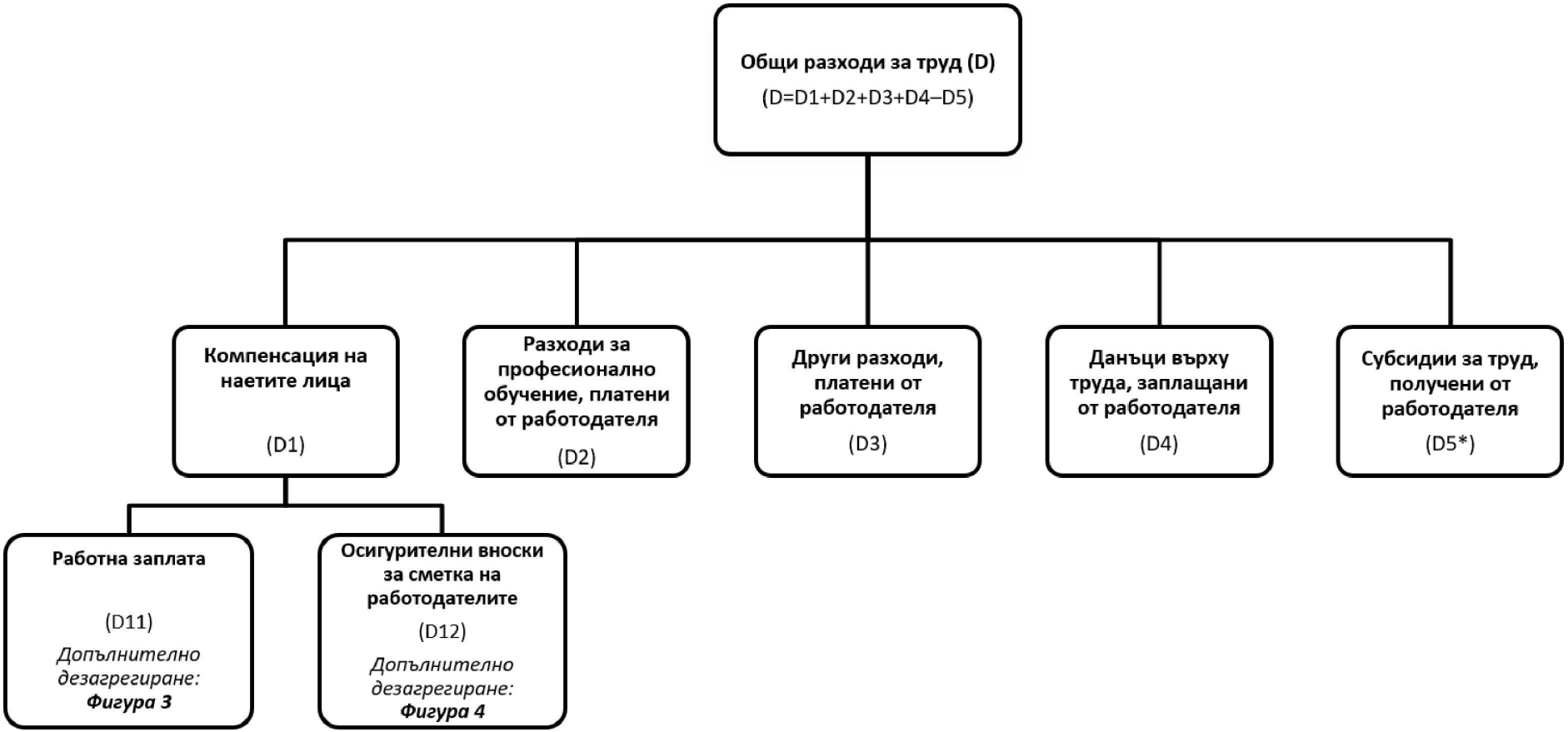
Чрез тази променлива се отчита общият брой на местните единици в цялата съвкупност на резидентните предприятия.

E2 *Брой на местните единици в окончателния набор от данни*

Чрез тази променлива се отчита общият брой на местните единици, за които се събират данни за темата „Структура на разходите за труд“, тоест след изваждането на неотговорилите и елиминирането на местните единици, които не принадлежат към статистическата съвкупност.

Фигура 2

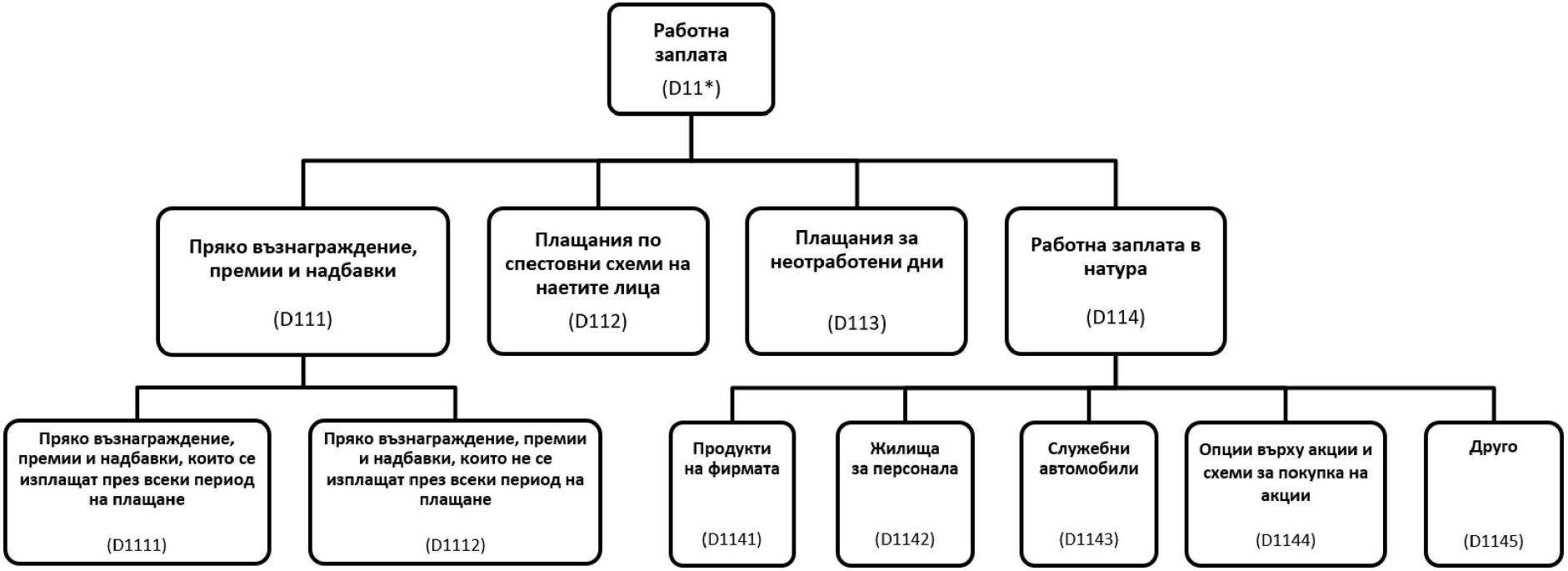
Разходи за труд и техните главни компоненти

* От които: „Субсидии за труд, получени от работодателя във връзка с наемането на чираци“ (**D5A**)

Фигура 3

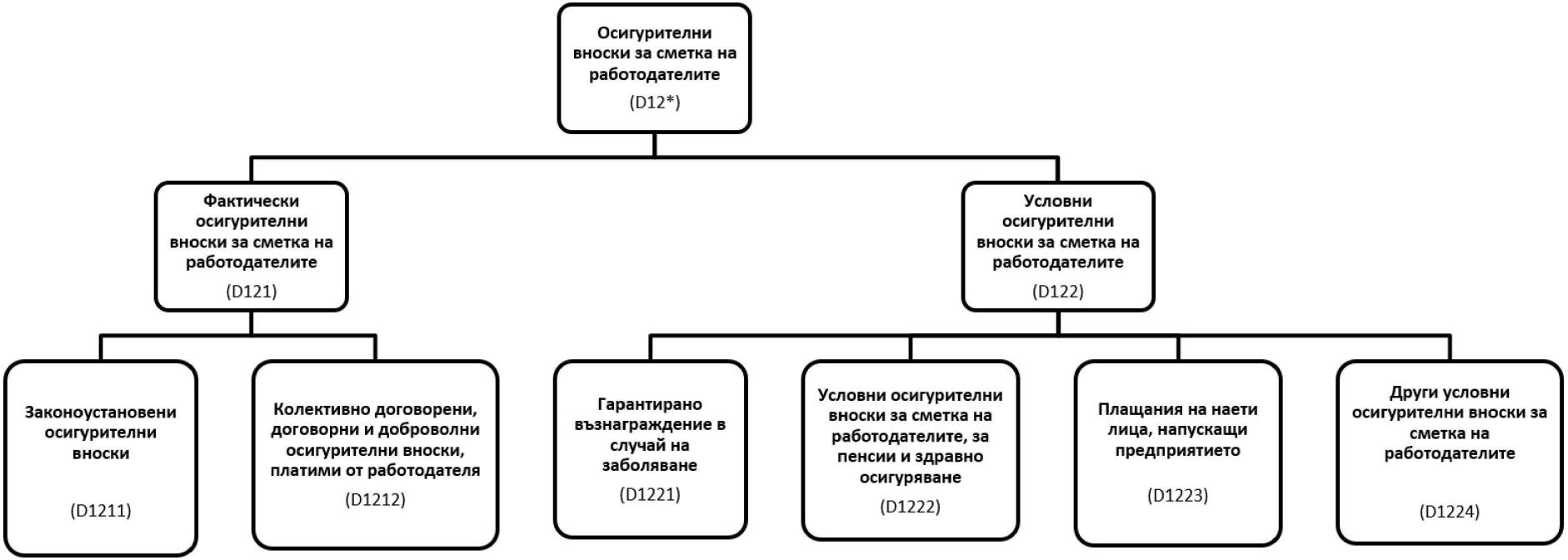
Дезагрегиране на компонента „Работна заплата“ (D11)

* От които: „Работна заплата на чираците“ (**D11A**)

Фигура 4

Дезагрегиране на компонента „Осигурителни вноски за сметка на работодателите“ (D12)

* От които: „Осигурителни вноски за сметка на работодателите, за чираци“ (**D12A**)

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Цели за точност

1. Държавите членки, които използват методи, основани на формирането на извадка, трябва да се стремят коефициентът на вариация да е под 1 % за средните почасови разходи за труд, измерени за всички наети лица (на непълно и на пълно работно време), работещи в резидентни местни единици на резидентни предприятия, които имат 10 или повече наети лица и принадлежат към общо всички раздели от NACE в обхвата на темата „Структура на разходите за труд“, определена в член 6, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2025/941.

2. Държавите членки, които използват методи, основани на формирането на извадка, трябва да се стремят коефициентът на вариация да е под 10 % за средните почасови разходи за труд, измерени за всички наети лица (на непълно и на пълно работно време), работещи в резидентни местни единици на резидентни предприятия с 10 или повече наети лица. Това изискване се прилага за всеки раздел от NACE в обхвата на темата „Структура на разходите за труд“, определена в член 6, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2025/941. То обаче не се прилага за разделите от NACE, които през референтната година съставляват под 1 % от общите разходи за труд за общо всички раздели на NACE в обхвата на темата „Структура на разходите за труд“.

3. Данните, които се предават в съответствие с настоящия регламент, се обозначават като „ненадеждни“, ако техният коефициент на вариация е по-висок от 25 %.